

Handläggare
Frida Jonasson
Telefon: 08-50820513

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-04-24

Remiss av hantering av insatsen trygghetslarm utifrån ny socialtjänstlag

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/317

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Remissen behandlar hanteringen av trygghetslarm enligt den nya socialtjänstlagen. Lagändringen innebär att kommuner kan erbjuda insatser utan individuell behovsprövning, förutsatt att kommunfullmäktige beslutar om det.

Trygghetslarm har hittills beviljats genom ett förenklat förfarande. Förvaltningen stöder äldrenämndens förslag att fortsatt erbjuda larm utan behovsprövning för personer över 65 år i ordinärt boende. Förslaget förenklar tillgången, minskar administrationen och säkerställer snabb hjälp vid behov.

Förvaltningen bedömer att förslaget inte medför ökade kostnader men att individuell behovsprövning skulle kräva mer resurser.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd är remissinstans för hantering av insatsen trygghetslarm utifrån ny socialtjänstlag. Remissen inkom från kommunstyrelsen till stadsdelsförvaltningen den 10 mars 2025 och ska besvaras senast den 29 april 2025. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Ärendet

Propositionen "En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter" (prop. 2024/25:89) föreslår att socialtjänsten ges möjlighet att erbjuda insatser utan individuell behovsprövning. Detta gäller dock endast insatser för

personliga behov och under förutsättning att kommunen beslutar att sådana insatser ska erbjudas. I Stockholm stad är det kommunfullmäktige som ansvarar för att besluta om vilka insatser som ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning.

Trygghetslarm i ordinärt boende är en teknisk lösning som ökar tryggheten i hemmet. Det ger den enskilde en snabb och enkel möjlighet att larma vid behov av hjälp, exempelvis vid fall, sjukdom eller andra akuta situationer där kontakt med hemtjänsten behövs.

Stockholms stad har hittills beviljat trygghetslarm genom ett förenklat beslutsförfarande enligt 4 kap. 2 a § socialtjänstlagen (SoL), där personer över 65 år automatiskt får larmet vid ansökan. Med den nya socialtjänstlagen måste kommunen besluta om trygghetslarm ska erbjudas utan individuell behovsprövning. En sådan insats kan utformas på olika sätt, den kan antingen vara öppen för alla eller riktad till en specifik målgrupp. I det senare fallet måste tydliga och lättkontrollerade villkor fastställas. Personer som inte tillhör målgruppen har alltid rätt att ansöka om insatsen och få sitt behov individuellt prövat. Det är kommunfullmäktige som ska besluta om eventuella villkor ska gälla och vem som ska utföra insatsen.

Den nya socialtjänstlagen behåller kravet på dokumentation av ärenden som rör enskilda men utvidgar det till att även omfatta insatser utan individuell behovsprövning. Det finns dock två undantag från denna skyldighet. Det första innebär att uppgifter om enskildas personliga förhållanden inte behöver dokumenteras vid rådgivning. Det andra innebär att socialnämnden, vid särskilda skäl, kan besluta att uppgifter som kan avslöja en enskilds identitet inte ska dokumenteras vid insatser utan behovsprövning. Insatsen trygghetslarm omfattas inte av något av dessa undantag och ska därmed dokumenteras enligt gällande regler.

Förutsatt att riksdagen antar den nya socialtjänstlagen enligt proposition 2024/25:89 kommer nuvarande bestämmelse i 4 kap. 2 a § SoL, som möjliggör trygghetslarm utan individuell behovsprövning, inte att föras över. Kommunfullmäktige i Stockholms stad behöver därför fatta ett aktivt beslut om hur insatsen ska erbjudas framöver.

Äldrenämnden föreslår att trygghetslarm fortsatt ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning för personer över 65 år som bor i ordinärt boende och är folkbokförda i Stockholms stad. Förslaget innebär också att trygghetslarm ska ingå i valfrihetssystemet för hemtjänst, vilket ger den enskilde möjlighet att välja utförare. För att säkerställa en smidig hantering föreslås trygghetslarmet

inkluderas i förfrågningsunderlag, kontraktsvillkor och uppdragsbeskrivningar.

Förslaget innebär att trygghetslarm fortsatt ska erbjudas på samma sätt som idag, men att beslutet om detta nu blir en kommunal fråga istället för att vara reglerat i lag. Det betyder att Stockholms stad själv måste besluta om trygghetslarm ska ges utan individuell behovsprövning. Syftet är att förenkla tillgången till insatsen, minska den administrativa belastningen och säkerställa att trygghetslarm kan erbjudas effektivt utan onödiga fördröjningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning funktionsnedsättning, socialpsykiatri, äldreomsorg. Pensionärsrådet fick ärendet den 12 mars 2025 för att kunna lämna ett yttrande.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att äldrenämndens förslag om hanteringen av trygghetslarm utifrån den nya socialtjänstlagen är väl genomtänkt och positivt för stadens äldre. Förslaget innebär att trygghetslarm ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning för personer över 65 år som bor i ordinärt boende och är folkbokförda i Stockholms stad. Detta skulle förenkla tillgången till trygghetslarm och minska den administrativa handläggningen, vilket bidrar till en mer effektiv äldreomsorg.

Förvaltningen ser även positivt på att trygghetslarm fortsatt ska ingå i valfrihetssystemet för hemtjänst, vilket ger den enskilde möjlighet att välja utförare. Genom att uppdatera förfrågningsunderlag, kontraktsvillkor och uppdragsbeskrivningar säkerställs en smidig implementering och en tydlig struktur för hanteringen av insatsen.

Förvaltningen bedömer att förslaget inte kommer att öka kostnaderna för trygghetslarm men att en hantering med individuell behovsprövning skulle innebära längre handläggningstider och ett ökat resursbehov. Mot denna bakgrund anses förslaget vara en ändamålsenlig lösning som stärker tryggheten för äldre och effektiviserar stadens socialtjänst.

Jämställdhetsanalys

Förslaget om att fortsatt erbjuda trygghetslarm utan behovsprövning har en positiv jämställdhetseffekt, särskilt för äldre kvinnor, som är den största användargruppen av trygghetslarm. Statistik visar att kvinnor lever längre än män och oftare bor ensamma på äldre dagar, vilket ökar deras behov av stöd och trygghet i hemmet. Att slopa behovsprövning minskar den administrativa bördan, vilket kan innebära att fler kvinnor snabbare får tillgång till trygghetslarm och därmed en ökad känsla av säkerhet.

Förslaget innebär också att trygghetslarm inkluderas i valfrihetssystemet, vilket ger brukare möjlighet att välja utförare. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att avgiften för trygghetslarm fortsatt är låg och fast oavsett utförare så detta inte blir ett hinder för den enskilde, eftersom äldre kvinnor generellt har lägre pensioner än män.

Slutligen påverkar beslutet även arbetsvillkoren inom äldreomsorgen, där majoriteten av de anställda är kvinnor. En förenklad administration kan minska handläggningstider och byråkrati, men det är viktigt att förändringen inte leder till ökad arbetsbelastning genom fler larmutryckningar utan motsvarande resursförstärkning. Förvaltningen behöver följa utvecklingen för att säkerställa arbetsmiljön.

Äldreperspektiv

Stockholms stads program för en äldrevänlig stad syftar till att skapa en tillgänglig och inkluderande miljö som främjar ett aktivt liv för äldre genom hela livet. I detta sammanhang är trygghetslarm en viktig insats för att öka tryggheten i hemmet och möjliggöra snabb kontakt och hjälp vid behov.

Förslaget att fortsätta erbjuda trygghetslarm utan individuell behovsprövning för personer över 65 år i ordinärt boende ligger i linje med stadens ambition att underlätta tillgången till stödjande tjänster för äldre. Genom att inkludera trygghetslarm i valfrihetssystemet stärks den enskildes möjlighet att välja utförare, vilket främjar självbestämmande och delaktighet.

Den nya socialtjänstlagen betonar en mer förebyggande och lättillgänglig socialtjänst. Att erbjuda trygghetslarm utan behovsprövning minskar den administrativa bördan och säkerställer att äldre snabbt får den hjälp de behöver, vilket är i linje med stadens mål för en äldrevänlig stad.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Leif Kananen
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Hantering av insatsen trygghetslarm utifrån ny socialtjänstlag beslut av äldre nämnden

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-04-08
Leif Kananen, Avdelningschef	2025-04-08